Konsument verket • KO

Foto: Johnér

Regler för lekplatser och lekredskap

Alla barn har rätt till lek i en stimulerande, trygg och lämplig miljö

FN:s konvention om barnets rättigheter understryker att samhällets olika organ ska känna ansvar för att förebygga olyckor och göra det möjligt för alla barn att delta aktivt i samhället.

Fastighetsägarens ansvar för lekplatser

Fastighetsägare ansvarar enligt plan- och bygglagen, PBL, för lekplatsens utformning när det gäller säkerhet och tillgänglighet och att dess egenskaper upprätthålls så att inte olycksrisker uppkommer efter hand. Lekredskap och annan utrustning ska vara säker oavsett tillverkningsår enligt de regler som finns i förordning (EU) 2023/988 om allmän produktsäkerhet. Förordningen är bindande för de företag som tillhandahåller lekredskap. Förordningens regler preciseras i standarder som formellt sett är frivilliga att använda, men som är ett bra hjälpmedel för att säkerställa att säkerhetskraven är uppfyllda.

När en ny lekplats har uppförts ska enligt standard installationsbesiktning utföras av en oberoende person som är kompetent att bedöma överensstämmelse med tillämpliga delar av lekredskapsstandarderna SS-EN 1176 och SS-EN 1177, eller annan teknisk specifikation som ger minst motsvarande säkerhet.

Kontinuerliga årliga säkerhetsbesiktningar ska enligt standarden sedan utföras av en oberoende person med erforderlig kompetens. Det är viktigt att besiktningen dokumenteras så att den vid behov kan verifieras. Planer för besiktning, kontroll, drift och underhåll för varje lekplats ska upprättas och följas. Endast kompetent personal ska utföra underhåll. Förutom den årliga säkerhetsbesiktningen ska ytterligare rutinmässiga visuella kontroller och regelbundna funktionskontroller göras med lämpliga intervall beroende på utformning och slitage enligt SS-EN 1176-7. För redskap som utsätts för stora påfrestningar eller skadegörelse kan dagliga visuella kontroller vara nödvändiga. Dessa kontroller kan göras av fastighetsägaren själv.

Kontroll och besiktning

- Rutinmässig visuell kontroll, beroende på slitage och användning som kan göras av fastighetsägaren själv.
- Månadsvis eller kvartalsvis funktionskontroll av stabilitet och slitage som också kan göras av fastighetsägaren.
- Årlig säkerhetsbesiktning mot relevanta krav i standard av en oberoende person med erforderlig kompetens.

Tillverkarens ansvar för lekredskap

Tillverkare och andra ekonomiska aktörer har ansvar för att de produkter som de tillhandahåller är säkra enligt EU-förordningen om allmän produktsäkerhet. Varje redskap ska vara märkt med namn och adress till ansvarig tillverkare. Tillverkare ska bland annat tillhandahålla utförliga anvisningar beträffande redskapets installation, drift, besiktning och underhåll, samt dokumentation om uppfyllelse av standard eller motsvarande teknisk specifikation.

En fysisk eller juridisk person som väsentligt ändrar ett lekredskap ska anses vara tillverkare och omfattas av tillverkarens skyldigheter för den del av produkten som påverkas av ändringen, eller för hela produkten om den väsentliga ändringen påverkar dess säkerhet.

CE-märkning

Lekredskap avsedda för offentlig och gemensam miljö som till exempel lekparker, gemensam lekplats för flerbostadshus och vissa samfällighetsföreningar ska uppfylla kraven enligt standarderna SS EN 1176 och 1177. Lekredskapen får inte vara CE-märkta eftersom lekplatsutrustning avsedd för allmänt bruk uttryckligen är undantagna från de regler som gäller för leksaker. CE-märkta lekredskap är leksaker för privat bruk. Lekredskap för offentlig miljö ska vara fast installerade och konstruerade för att klara en avsevärt hårdare belastning och slitage än leksaker. Det är därför mycket viktigt att skilja lekredskap för offentlig och gemensam miljö från till exempel gungor, studsmattor och rutschbanor som är avsedda för privat bruk.

Plan- och bygglagen (PBL)

Regler för utemiljön finns i plan- och bygglagen (2010:900), 8 kap. 9 § punkt 5 och 6, samt 10–12 §§ och 15–16 §§. Där finns krav på anordnande av friyta för lek- och utevistelse. Det finns också krav på att tomter och allmänna platser ska ordnas så att risken för personskador begränsas, vilket bland annat innefattar lekplatser och fasta anordningar på lekplatser. Dessutom finns krav på att lekplatser och fasta anordningar på lekplatser ska underhållas, så att risken för olycksfall begränsas. För tomter och allmänna platser finns även krav på att de ska utformas så att de är tillgängliga och användbara för personer med nedsatt

rörelse- eller orienteringsförmåga. Kommunens byggnadsnämnd är tillsynsmyndighet för säkerhet och tillgänglighet på lekplatser inom kommunen.

Boverkets föreskrifter

Kraven på tomter preciseras i Boverkets föreskrifter (2024:13) om krav på tomter med mera. Där finns regler om att fasta lekredskap på en tomt ska utformas och placeras så att risken för personskador begränsas. Underlaget till fasta lekredskap som kan innebära risk för fall ska vara stötdämpande och i övrigt så utformat att risken för personskador begränsas. (5 kap. 2 §). Det finns också regler om tillgänglighet och användbarhet på tomter, i författningens 2 kap.

Kraven på allmänna platser preciseras i Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader (BFS 2011:5 ALM 2). Reglerna gäller vid nyanläggning av bland annat lekplatser. Där står att lekplatser ska kunna användas av barn och föräldrar med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga, men samtliga lekredskap behöver inte vara tillgängliga. Det finns även retroaktiva krav för allmänna platser. I Boverkets föreskrifter och allmänna råd om avhjälpande av enkelt avhjälpta hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser (BFS 2013:9 HIN 3) finns krav på att tillgängligheten på befintliga lekplatser ska förbättras så att personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga också ska kunna använda dem. Brister som gör det svårt för barn med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att alls använda lekplatsen samt brister som gör det svårt för föräldrar med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att vistas på lekplatsen tillsammans med sina barn bör åtgärdas. (18 §)

EU-förordningen om allmän produktsäkerhet

EU:s förordning (EU) 2023/988 om allmän produktsäkerhet kräver att produkter som till exempel säljs eller hyrs ut av näringsidkare till konsumenter ska vara säkra. I Sverige gäller även produktsäkerhetslagen (2004:451, PSL), som ställer säkerhetskrav på varor i offentlig verksamhet. För en kommun som tillhandahåller lekredskap på lekplatser, tillämpas det som står om näringsidkare i PSL.

Konsumentverket är tillsynsmyndighet över PSL och EU-förordningen om allmän produktsäkerhet. Det innebär att Konsumentverket har till uppgift att utföra stickprovskontroller av produkter och säkerställa att de uppfyller gällande säkerhetskrav.

Europastandarder

De svenska standarderna för lekredskap och stötdämpande underlag SS-EN 1176 och SS-EN 1177 genomför europastandarder som innehåller minimikrav för säkerhet. De används vid bedömning av om en produkt är säker enligt kraven i PBL, EU-förordningen om produktsäkerhet och PSL. En förteckning av standarderna finns på sidan 7.

Enligt PSL ska lekredskapsstandarderna beaktas vid bedömning av lekredskapens säkerhet. Om en näringsidkare ändå väljer att inte använda sig av standarderna, måste de kunna visa för tillsynsmyndighet att produkten är säker med annan teknisk dokumentation.

Europastandarder för lekredskap och stötdämpande underlag

- **SS-EN 1176-1:** Lekredskap och stötdämpande underlag Del 1: Allmänna säkerhetskrav och provningsmetoder.
- **SS-EN 1176-2:** Lekredskap och stötdämpande underlag Del 2: Gungor - Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- **SS-EN 1176-3:** Lekredskap och stötdämpande underlag Del 3: Rutschbanor - Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- **SS-EN 1176-4:** Lekredskap och stötdämpande underlag Del 4: Linbanor - Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- **SS-EN 1176-5:** Lekredskap och stötdämpande underlag Del 5: Karuseller - Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- **SS-EN 1176-6:** Lekredskap och stötdämpande underlag Del 6: Vippgungor - Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- **SS-EN 1176-7:** Lekredskap och stötdämpande underlag Del 7: Vägledning för installation, besiktning, underhåll och drift - Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- **SS-EN 1176-10:** Lekredskap och stötdämpande underlag Del 10: Helt inneslutna redskap - Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- **SS-EN 1176-11:** Tredimensionella nätkonstruktioner - Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- **SS-EN 1177:** Stötdämpande underlag för lekplatsens ytbeläggning - Bestämning av kritisk fallhöjd.

Standardsamling eller delarna var för sig kan köpas från Svenska institutet för standarder.

Mer information

Mer information om regler för säkerhet och tillgänglighet på lekplatser kan du få från kommunens byggnadsnämnd, byggnadskontor eller motsvarande samt på Boverkets och Konsumentverkets webbplatser.

© Konsumentverket 2025 ISBN 978-91-88815-66-8

Konsument verket • KO

Boverket